

Archief Adrienne Minette Boissevain-van Lennep

Inventarisnummer: 0038

atria

Mevr. A.M.Boissevain-van Lennep.
Hondecoeterstraat 8.
Amsterdam Zuid, tel 27342.

NUTTIG EN NOODIG.

VOORBEREIDING TOT DEN NATIONALEN HERDENKINGSDAG.

Luisteraars,

Verleden jaar om dezen tijd, op 25 April 1945, reed een lange rij groote witte ambulance-auto's langs de gebombardeerde Duitse wegen naar Denemarken. In één van die wagens lag ik zelf, vastgesjord op een brancard, met mijn neus ongeveer tegen het plafond van de auto. De ramen waren zoo ver beneden mij, dat ik slechts met groote moeite door een kiertje den berm van den weg kon zien, die onder mij leek achteruit te schieten, een lange smalle reep gras vol anemoontjes, viooltjes, vogelmelk, cereprijs, madelieven en zonneplekken. We reden door de bosschen van "ecklenburg. Het was lente en we gingen de vrijheid tegemoet!

De oorlog kon iederen dag over zijn, vertelden ons Deensche Roode Kruissoldaten.

"Hoe is het in Holland?" vroeg ik, Daarop konden ze geen antwoord geven. Niemand wist iets van andere landen, alleen wist iederéén: "De oorlog is voorbij".

Hoe onwezenlijk! Het zóu kunnen zijn; het leek ook weer natuurlijk, omdat de winter óók voorbij was en het nieuwe leven op ontluiken stond.

Tevreden lag ik te schommelen. Een groote dankbaarheid vervulde mij. Ikx mocht leven! Ik mocht de bevrijding meebesleven. Het recht zou triomfeeren en vrede zou den mensch oppnieuw geschonken worden. Waar ik in geloofd had, stond te gebeuren.

28 April om half 5 (s middags lag ik in een onbegrijpelijk schoon bed met lakens, in een verrukkelijke glazen serre en keek in het land van belofte, een prachtig groen park met heel groote boomen, meest berken van een omvang, dien ik in

Holland nog nooit gezien had! Zweden!

Buiten liepen Deensche en Noorsche ex-politieke gevangenen. Ze waren uitgelaten vroolijk, zongen volksliederen en dronken bier, want in Noorwegen had het Duitse leger gecapituleerd. Ze hadden papieren mutsen op en vlaggetjes en groote bloemen in 't knoopsgat. Toch waren ze zonder uitzondering ziek en uitgeput. Ook zij kwamen uit concentratiekampen en hadden zwaar geleden. Maar, ze vierden uitbundig de bevrijding van hun land.

Hier kreeg ik de eerste berichten over Holland. Het waren verschrikkelijke berichten, over hongersnood, watersnood en vernieling.

Maar, spoedig zou Holland vrij worden. Spoedig zou de onzekerheid wijken en we zouden weten, of onze dierbaren nog leefden. De feestvreugde van de Noren hinderde ons niet. In die dagen was het leven het eenige, dat we nog hadden. Al het andere was weggevallen of scheen onbelangrijk.

Op den 5en Mei loeiden de sirenen van de vlootbasis Helsingborg. Het was gebeurd! Duitschland had gecapituleerd. Ons lieve land was verlost. Groote, alles overstemmende vreugde en oneindige dankbaarheid was in onze harten. Eigen persoonlijk verlies viel weg bij die machtige ontroering. Mensche, die elkaar nooit gezien hadden, vielen elkaar om den hals en lachten en huilden tegelijk.

De deuren van onzen ziekenhal waren altijd open. Iedereen liep in en uit. Patientten, die loopen konden, gingen naar buiten in pyama's, lachten en praten met volkomen vreemden. Op mijn voeteneind zat een lange Deen, uitgemergeld en bleek. Hij bracht me een bos rhododendrons en hield mijn hand vast. Ik had het gevoel hem al jaren lang te kennen. We spraken Engelsch. Hij schudde mijn kussen op en gaf me een tanden-

borstel en een spiegelkje. Vrij waren onze landen; vrij waren wij zelf; we zouden gauw gezond worden en naar huis gaan. Ons land helpen opbouwen. Het zou mooier en beter worden dan ooit te voren. Het leven zou alles nieuw maken, ook ons. Niet voor niets zijn zij gestorven, die met ons gestreden **hadden**. Hun geloof en hun moed hebben de vrijheid bevochten. Zij zijn met ons bij het nieuwe begin, dat nu gaat komen.

Is het mogelijk, dat dit alles alweer ^{will} een jaar achter ons ligt? Hoeveel duizenden menschen hebben in die laatste weken voor den 5en Mei gehunkerd naar het einde en zijn op die dag ~~nitgshaxstanxinxungghaxxidaxk~~ uitgebarsten in ongebreidelde, uitbundige vreugde-uitingen! Hier in Holland zelf, waar de bevrijdingslegers binnentrokken, waar moeders haar zonen terug ontvingen en andere geheel op het einde nog/haar jongens moesten verliezen. Maar, ook hier heeft de groote emotie van de bevrijding, ondanks het persoonlijk leed, tot feestvieren geleid. Ook hier waren optochten, gezang en dans, ondanks rouw en verwoesting. Het leven was sterker. Wij mochten weer gelooven in een toekomst.

En nu gaan we voor het eerst dien 5en Mei herdenken. Le-^{ieder jaar} vendig komt alles ons weer voor den geest en weer voelen we die groote vreugde en oneindige dankbaarheid, dat het eindelijk, eindelijk uit mocht zijn.

Nu hebben we al een jaar ^{jaar} geploeterd, geredderd, gepast, gemeten en duizend nieuwe zorgen hebben ons besprongen. Nu pas realiseeren we den vollen ^{in de hele wereld} omvang van de vernieling, die in ons land ⁱⁿ en veler ziel heeft plaats gehad. Dit alles

stemt tot droefheid en verslagenheid. Veel is zoo hopeloos verscheurd, ziek, kapot. De harten van veel menschen zijn dor geworden. En in den strijd voor de vernieuwing zijn velen gedesillusionneerd, verzuurd en verkild, omdat alles zooveel moeilijker is, dan ze gedacht hadden; de toestand zooveel verwarder, de menschen door het geledene zoo afgestompt en onverschillig. Het lijden is nog lang niet voorbij. Haat, afgunst, corruptie, onrust, wáár men ziet. (Zij kunnen de gedachte, den 5en Mei als nationalen feestdag te vieren, niet verdragen en wijzen op de velen, die nog in gevangenkampen in Indië vertoeven, die ziek en ellendig, berooid en eenzaam zijn.)

Luisteraars, Laat ons voor hen, die zóó denken, begrip hebben. Zij behooren zelve tot de geslagenen. Zij hebben

Door de zware slagen, die hen hebben getroffen, kunnen zij nog niet de volheid van het geloof opbrengen en ook niet de rijkdommen van geest vinden, die juist door de ondergane beproevingen voor hen toegankelijk zouden zijn. ~~MAAR:~~
~~van geest.~~ Hun gemoedsgesteldheid kan de lijdenden niet helpen; de armen niet kleeden; de eenzamen niet troosten; de wereld niet verbeteren. Hun leed werd niet vruchtbaar. Dit zaad is niet ontkiemd.

Onze vreugde om den bevrijdingsdag en ons medelven met hen, die lijden, zítten elkaar niet in den weg. Juist ons begrip voor het leed maakt onze blijdschap om de herboren Nederlandsche onafhankelijkheid dieper, onze bereidheid tot helpen grooter. En daarom: treft met een gerust geweten blijmoedig Uw voorbereidingen voor de viering van den nationalen herdenkingsdag. Weest oprecht blij. Tooi U met de vaderlandsche kleuren. Verlicht Uw ramen. De verduistering is voorbij. Zet bloemen in de vensterbanken en trekt een vroolijk gezicht.

Worst niet boos of geërteerd over de uitbundigheid van jonge menschen wanneer er eenzaamheid is in uw eigen hart. Herdenk in waarachtigheid de momenten in eigen leven, dat ge temidden van de zorgen over ouders, het pelaten komt en weest niet zuur! Gun hen de pret!